

ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ ДИЗАЙНУ І МИСТЕЦТВ

Факультет	Образотворче мистецтво	Рівень вищої освіти	2-й
Кафедра	Графіка	Рік навчання	1
Галузь знань	02 Культура і мистецтво	Вид дисципліни	вибіркова
Спеціальність	023 Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація	Семестри	1–2

КОЛАЖ

Семестр 1

(11 вересня – 14 грудня 2023-24 н.р.)

Викладач	Іващенко Ольга Василівна
E-mail	ivashenkoolga1974@gmail.com
Заняття	За розкладом дистанційно
Консультації	За узгодженням з викладачем
Адреса	61002, Харків, вул. Мистецтв, 8, корпус 1, ауд. 10
Телефон	057 706-03-50 кафедра графіки

КОМУНІКАЦІЯ З ВИКЛАДАЧЕМ

Заняття та консультації з викладачем відбуваються дистанційно згідно до розкладу у визначені дні та години у форматі ZOOM конференції. Поза заняттями офіційним каналом комунікації з викладачем є листування електронною поштою. В разі необхідності додаткової консультації, ескізи робіт студентів можуть бути надіслані на пошту викладача або у Telegram за номером телефону 0506611609

ПЕРЕДУМОВИ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Передумов для вивчення дисципліни «Колаж» на першому курсі магістратури не передбачено.

НАВЧАЛЬНІ МАТЕРІАЛИ

Методичні матеріали

- 1.Іващенко О.В. «Колаж»: методичні рекомендації другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю «023 Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація» Харків : ХДАДМ, 2023.
- 2.Іващенко О.В.Наочний посібник з дисципліни «Колаж», 1 семестр для студентів другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю «023 Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація» Харків : ХДАДМ, 2023.
2. Візуальний наочно-методичний матеріал (роботи майстрів, курсові роботи студентів) з методичного фонду кафедри.

НЕОБХІДНЕ ОБЛАДНАННЯ

Для опанування дисципліною необхідно мати наступні матеріали та інструменти: клей, папір, картон, простий олівець, фарби, вторинні матеріали для створення колажів (старі журнали, газети, постери та інші матеріали за необхідністю).

Мета дисципліни «Колаж» – вивчення різноманітних засобів створення графічного зображення у техніці колажу. А саме: колаж, деколаж, асамбляж, фотоколаж та їх поєднання з оригінальною графікою для створення різноманітного експериментального авторського графічного зображення. Застосування навичок та знань отриманих з курсу «Колаж» для вільного втілення свого творчого задуму за спрямуванням навчально-творчих майстерень.

Задачою дисципліни є практичне опанування студентами різноманітними техніками колажу. Вивчення їх видів та манер, прийомів виготовлення колажного зображення. У процесі вивчення курсу студенти опановують образотворчі засоби побудови художнього образу та вдосконалюють фахову майстерність шляхом виконання практичних завдань.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- історію виникнення та розвитку технік колажу;
- характерні особливості візуальної мови колажу;
- методи створення зображення у техніці колажу;

уміти:

- створювати графічне зображення у різних техніках колажу;
- працювати з інструментами, матеріалами та обладнанням, що призначені для створення колажу;
- використовувати техніку колажу для втілення авторських творчих задумів;
- розробляти авторську концепцію практичної роботи.

мати навички:

- малювання з натури для збору підготовчого матеріалу для створення ескізів;
- творчого підходу в розробці ескізів та оригіналів;
- створення колажів у різних техніках;
- презентувати практичну роботу у поєднанні з теоретичною концепцією.

Дисципліна покриває такі компетентності:

(ЗК) 1. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

(ЗК)2. Вміння виявляти, ставити та розв'язувати проблеми.

(СК)1. Здатність переосмислювати базові знання, демонструвати розвинену творчу уяву, використовувати власну образно-асоціативну мову при створенні художнього образу.

(СК)2. Здатність трактувати формотворчі мистецькі засоби як відображення історичних, соціокультурних, економічних і технологічних етапів розвитку суспільства.

(СК)6. Здатність володіти інноваційними методами та технологіями роботи у відповідних матеріалах (за спеціалізаціями).

(СК)7.Здатність створювати затребуваний на художньому ринку суспільно значущий продукт образотворчого мистецтва.

Програмні результати навчання

У результаті навчання студенти мають:

ПРН2. Інтерпретувати та застосовувати семантичні, іконологічні, іконографічні, формально-образні і формально-стилістичні чинники образотворення.

ПРН3. Володіти інноваційними методами та технологіями роботи у відповідних матеріалах (за спеціалізаціями).

ПРН4. Представляти формотворчі мистецькі засоби як відображення історичних, соціокультурних, економічних і технологічних етапів розвитку суспільства.

ПРН5. Критично осмислювати теорії, принципи, методи та поняття з різних предметних галузей для розв'язання завдань і проблем у галузі образотворчого мистецтва.

ПРН10. Застосовувати у мистецькій та дослідницькій діяльності знання естетичних проблем образотворчого мистецтва, декоративного мистецтва, реставрації, основних принципів розвитку сучасного візуального мистецтва.

ПРН12. Представляти результати діяльності у науковому та професійному середовищі в Україні та у міжнародному професійному середовищі.

ОПИС І СТРУКТУРА ДИСЦИПЛІНИ

Навчальним планом навчання магістрів, викладання дисципліни «Колаж» передбачено у 1 та 2 семестрах в обсязі 6 кредитів ECTS (180 годин). Із них: лекцій - 8 годин, практичних занять - 52 години, самостійної роботи 120 годин. Структура дисципліни у 1 семестрі містить 2 теми та 4 завдання та складається з 2-х модулів: 1-й і 2-й в осінньому семестрі. Із них: лекцій - 4 години, практичних занять - 26 годин, самостійної роботи 60 годин

1 СЕМЕСТР / виконання складного багатокольорового колажу

1, 2 МОДУЛІ містить 2 теми та 4 завдання змістовно пов'язаних між собою:

Тема 1 – створення серії портретів за темою «Люди навколо мене»

Завдання 1. Зробити 10-20 нарисів портретів, постаті людини з натури, задача - передавання характеру та створення образу.

Завдання 2. На основі нарисів створити 5-10 колажів у різних техніках

Матеріали та інструменти: папір формату А-4, усі зручні графічні матеріали для нарисів; всі необхідні матеріали для створення колажу

Методичні вимоги: колажі у кількості 5-10 робіт мають бути створенні на основі натурних замальовок людини (10-20 робіт) колажі у різних техніках, основна задача – передати характер особистості та створити образ візуальними засобами колажу.

Тема 2 - кольоровий колаж «Фігуративна композиція на вільну тему» та однойменне практичне завдання виконане в техніці колажу.

Завдання 1. Розробити та обґрунтувати авторську концепцію роботи, сформулювати тему (1 аркуш А-4 формату), розробити варіанти ескізних рішень (формат А-5)

Завдання 2. На основі затвердженого ескізу створити колаж у форматі А-2 з полями
Матеріали та інструменти: папір формату А-2; всі необхідні матеріали для створення колажу

Методичні вимоги: композиція та візуальна мова колажу має відповідати авторській концепції, засоби практичної реалізації розкривати авторській творчий задум. Теоретична та практична складові роботи змістовно мають бути пов'язані між собою.

ФОРМАТ ДИСЦИПЛІНИ

Теми і зміст матеріалу розкриваються у процесі проведення лекційних занять. Практичні заняття здійснюються у вигляді практичної роботи над розробкою ескізів за темою та виготовленням колажів. Самостійна робота студентів спрямована на збір необхідної інформації та завершення практичних завдань за зазначеною тематикою.

ФОРМАТ СЕМЕСТРОВОГО КОНТРОЛЮ

Передбачено *рубіжні етапи контролю* у формі поточних переглядів ескізів, процесу роботи та виконаних завдань. *Підсумковий контроль* засвоєння знань здійснюється у формі екзаменаційних переглядів.

РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ СТУДЕНТИ 1 семестр

№ модуля	№ теми, завдання	Форма звітності	Макс. кількість рейтингових балів
М1	Тема1. Завдання1	<i>Виконання ескізів Поточні перегляди</i>	0-25
	Тема1. Завдання2	<i>Виконання оригіналів. Поточні перегляди</i>	0-25
Загальна кількість балів за МОДУЛЬ 1			0-50
М2	Тема 2. Завдання 1	<i>Виконання ескізів Поточні перегляди</i>	0-25
	Тема 2. Завдання 2	<i>Виконання оригіналів Поточні перегляди</i>	0-25
Загальна кількість балів за МОДУЛЬ 2			0-50

РАЗОМ	0-100
--------------	--------------

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності за шкалою ХДАДМ	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою для екзамену
90–100	A	відмінно
82–89	B	добре
75–81	C	
64–74	D	задовільно
60–63	E	
35–59	EX	незадовільно з можливістю повторного складання
0–34	E	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Критерії оцінки знань та умінь студентів з дисципліни «Колаж»

90–100 балів («відмінно» за національною шкалою, **A** — за шкалою ECTS) може отримати студент, який в повному обсязі опанував матеріал практичного курсу, творчо підійшов до виконання завдань, логічно побудував і професійно виконав усі завдання, надав додаткові варіанти за відповідними темами, крім того, брав участь та переміг (посів **1–3 місце**) у міжнародних або усеукраїнських конкурсах та акціях, студентських олімпіадах чи наукових конференціях з мистецтва або дизайну.

82–89 балів («добре» за національною шкалою, **B** — за шкалою ECTS) отримує студент, який добре опанував матеріал практичного курсу, вчасно та якісно справився з усіма поставленими завданнями, творчо підійшов до виконання цих завдань, але при цьому зробив декілька незначних помилок.

75–81 балів («добре» за національною шкалою, **C** — за шкалою ECTS) отримує студент, який в цілому добре опанував матеріал практичного курсу, вчасно та якісно справився з більшістю поставлених завдань, достатньо творчо підійшов до виконання цих завдань, але при цьому виконана робота мала значні недоліки.

64–74 балів («задовільно» за національною шкалою, **D** — за шкалою ECTS) отримує студент, який не в повному обсязі опанував матеріал практичного та теоретичного курсу, справився з переважною більшістю поставлених завдань або виконав усі завдання на недостатньо професійному рівні, при

цьому виконана робота мала значні недоліки (неохайність виконання, відсутність творчого підходу тощо).

60–63 балів («задовільно» за національною шкалою, **E** — за шкалою ECTS) отримує студент, який в недостатньому обсязі опанував матеріал практичного курсу, справився з основними з поставлених завдань, але при цьому виконана робота має багато значних недоліків (неохайність виконання, відсутність творчого підходу, невчасна подача виконаної роботи тощо).

35–59 балів («незадовільно» за національною шкалою, **FX** — за шкалою ECTS) отримує студент, який не впорався із головними задачами дисципліни, тобто не опанував більшість тем практичного курсу, пропускав заняття без поважних причин, допустив значну кількість суттєвих помилок при виконанні завдань. Про відсутність належних знань свідчать незадовільні підсумки поточного перегляду. У цьому випадку для одержання оцінки потрібна значна додаткова робота по виконанню усіх завдань відповідно програми курсу і повторна перездача.

1–34 балів («незадовільно» за національною шкалою, **F** — за шкалою ECTS) отримує студент, який не володіє знаннями з усіх модулів курсу, не виконав програми курсу і, відповідно, не впорався з поточними перевірками та не склав екзаменаційного перегляду. В цьому випадку передбачений обов'язковий повторний курс навчання.

ПРАВИЛА ВИКЛАДАЧА

На проведення занять з дисципліни «Колаж» розповсюджуються загальноприйняті норми і правила поведінки Вищої школи. Під час занять не допускаються дії, які порушують порядок і заважають навчальному процесу.

ПОЛІТИКА ВІДВІДУВАНOSTI

Пропускати заняття без поважних причин недопустимо (причини пропуску мають бути підтвержені). Запізнення на заняття не вітаються.

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ

Студенти зобов'язані дотримуватися правил академічної доброчесності (у своїх ескізах, с тощо). Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються. Якщо під час рубіжного контролю помічено плагіат у роботі, то ескіз скасовується та переробляється.

Корисні посилання: <https://законодавство.com/zakon-ukrajiny/stattya-akademichna-dobrochesnist-325783.html>

<https://saiup.org.ua/novyny/akademichna-dobrochesnist-shho-v-uchniv-ta-studentiv-na-dumtsi/>

РОЗКЛАД КУРСУ на 2 семестр

№ тижня	Тема	Вид заняття	Зміст	Годин	Рубіжний контроль	Деталі
1	1	лекція	Історія виникнення та розвитку техніки колаж, види колажів. Синтез матеріалів.	2		
2	1	лекція	Методика створення композиції у техніці колажу. Задачі техніки колаж у навчальному процесі.	2		
3	1	практичні	Збір матеріалу та пошук ескізних рішень за темою 1	2		
4	1	практичні	Збір матеріалу та пошук ескізних рішень за темою 1	2	Поточний перегляд	
5	1	практичні	Створення ескізу, композиційні пошуки Ескізний пошук графічної мови колажу	2	Поточний перегляд	
6	1	практичні	Створення колажів за темою 1	2	Поточний перегляд	
7	1	практичні	Створення колажів за темою 1	2	Затвердження ескізного рішення	
8	1	практичні	Завершення роботи над колажами за темою 1	2	Модульний перегляд 1	На перегляд: нариси портретів людини (10-20), колажі портрети (5-10)

9	1	практичні	Розробка авторської концепції майбутньої роботи. Теоретичне обґрунтування теми роботи та її візуальної реалізації.	2	Поточний перегляд	Текст концепції має бути стисло викладено на 1 сторінку А-4 формату. Де автором обґрунтовано практичну реалізацію творчого задуму.
10	1	практичні	Збір матеріалу та пошук ескізних рішень за темою 2	2	Поточний перегляд	Натурні зарисовки, композиційні пошуки за темою
11	1	практичні	Збір матеріалу та пошук ескізних рішень за темою 2	2		Натурні зарисовки, композиційні пошуки за темою, підбір матеріалу для колажу
12	1	практичні	Визначення оптимального композиційного рішення ескізу	2	Поточний перегляд	Затвердження ескізу відбувається на занятті
13	1	практичні	Створення колажу відповідно до розробленого ескізу	2	Поточний перегляд	
14	1	практичні	Створення колажу відповідно до розробленого ескізу	2	Поточний перегляд	
15	1	практичні	Закінчення роботи над колажем	2	Модульний перегляд 2	На модульний перегляд 2: Роботи та завдання за Темою 2 На екзаменаційний перегляд: Тема 1 - нариси, замальовки людини (портрет, фігура 10-20), колажі за темою 1 (5-10). Тема 2 – авторська концепція роботи, колаж за темою 2

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Elder R. Bruce. DADA, Surrealism, and the Cinematic Effect. Wilfrid Laurier University Press, 2013 – 776 p.
2. Hassan I. The Dismemberment of Orpheus: Toward a Postmodernist Literature. —Urbana, 1971. — 297 p.
3. Jameson F. Cultural Turn: Selected Writing of the Postmodern 1983-1998. L.- N.Y.: Verso, 1998. - 206 pages
4. *Mileaf Janine*. Please Touch: Dada and Surrealist Objects After the Readymade. Dartmouth College Press, 2010 – 312 p.
5. Warlick M.E. Max Ernst and Alchemy: A Magician in Search of Myth. University of Texas Press, US, 2001 – 309 p.
6. Безклубенко С. Д. Всезагальна теорія та історія мистецтва. Київ : [б.в.], 2003. 261 с
7. Раушенбах Б.В. Геометрия картины и зрительное восприятие. 2002. – 320 с.
8. Сборник статей о творчестве Пикассо. /Под ред. А. Владимирского. –1957. – 90 с.
9. Флоренский П.А. Анализ пространственности и времени в художественно-изобразительных произведениях. 1993. – 321 с.
10. Фукуяма Ф. Конец истории и последний человек. 2004. – 588 с.
11. Хоффман В. Основы современного искусства: Введение в его символические формы: Пер. с нем. А. Белобратова; ред. И. Чечот и А. Лепорк. 2004.– 560 с.
12. Эко У. Инновация и повторение. Между эстетикой модерна и постмодерна // Философия эпохи постмодерна: Сборник переводов и рефератов. 1996. – С. 48.

ЕЛЕКТРОННІ РЕСУРСИ

13. Васильев Н.Ю. «Коллаж в зарубежном дизайне 1960-1990-х годов как прототип архитектурного формообразования» [Электронный ресурс] – Режим доступа: http://www.niitiag.ru/pub/pub_cat/vasilev_n_yukollazh_v_zarubezhnom_dizayne_1960-1990-kh_godov_kak_prototip_arkhitekturnogo_formoobrazovaniya вільний.– Загол. з екрану.
14. Ильин А.Н. «Субъект в пространстве философии постмодернизма» [Электронный ресурс] – Режим доступа: http://www.zpu-journal.ru/e-zpu/2010/1/Ilyin_Subject/ , вільний.– Загол. з екрану.
15. Ирина Грищенко «Я так вижу: дизайнер Алексей Кондаков о своих коллажах». - [Электронный ресурс] - Режим доступа: <https://bzh.life/lyudi/ya-tak-vizhu-dizayner-aleksey-kondakov-o-svoih-kollazah>, вільний.– Загол. з екрану.

16. Короткий курс лекцій з дисципліни «Естетика». Синтез мистецтв [Електронний ресурс] Режим доступу:
https://studme.com.ua/193904035002/etika_i_estetika/sintez_iskusstv.htm, вільний.–
 Загол. з екрану.
17. Мужчина плюс женщина. Коллажи Джона Стезакера [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://kulturologia.ru/blogs/101010/13238/>, вільний.– Загол. з екрану.
18. Персональная выставка Павла Макова «Одеяло, Сад, Башня, Крест, Судьба» в рамках пространства [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://pinchukartcentre.org/ru/exhibitions/17886>, вільний.– Загол. з екрану. – Мова рос.
19. Серов С. «Парадигмы графического дизайна (Харьковская лекция) Часть 1» [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://sergeserov.livejournal.com/profile>, вільний.– Загол. з екрану.
20. Такахиро Кимура «Тысяча лиц». - [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.risunoc.com/2012/11/takahiro-kimura-tisacha-lic.html>, вільний.– Загол. з екрану.
21. Татьяна Ивановчо «Павел Маков пошил одеяло из денег» [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://gazeta.ua/ru/articles/culture-newspaper/pavel-makov-poshil-odeyalo-iz-deneg/437555?mobile=true>, вільний.– Загол. з екрану.
18. Папье-колле и коллаж /papier-colle and collage [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://artuzel.com/content/pape-kolle-i-kollazh-papier-colle-and-collage>, вільний.– Загол. з екрану.
19. Сапко М. О. Колаж в образотворчому мистецтві хх століття [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://ekmair.ukma.edu.ua/bitstream/handle/123456789/14296/Sapko_Kolazh_v_obrazotv_orchomu_mystetstvi.pdf?sequence=1&isAllowed=, у вільний.– Загол. з екрану.
20. Жиров В. Асамбляж як художня техніка в сучасному мистецтві / В. Жиров // [Арт-простір](#). - 2018. - Вип. 3. - С. 73-75. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/artsp_2018_3_14
21. Бусько А. «Ілюстрування дитячих книг в Україні» [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://naukam.triada.in.ua/index.php/konferentsiji/39-dev-yata-vseukrajinska-praktichno-piznavalna-konferentsiya/128-ilyustruvannya-dityachikh-knig-v-ukrajini>, вільний.– Загол. з екрану.
22. Персональная выставка Павла Макова «Одеяло, Сад, Башня, Крест, Судьба» в рамках пространства [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://pinchukartcentre.org/ru/exhibitions/17886>, вільний.– Загол. з екрану.

24. Tim Seifert. Frank Höhne [Електронний ресурс] - Режим доступу: <https://www.freundevonfreunden.com/interviews/frank-hoehne/>, вільний.– Загол. з екрану.
25. Sara Barnes. Collages That Capture the Imagination of Young Folks [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.brwnpaperbag.com/2015/04/15/collages-for-all-folks/>, вільний.– Загол. з екрану.

